
Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmums Nr.81

Rīgā 2009.gada 19.jūnijā (prot. Nr.24 11.p.)

Par 01.12.2008. Ministru kabineta un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas lēmuma Nr.1 (prot. Nr.85 3.§) "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka" pagarināšanu

1. 01.12.2008. Ministru kabinets un Finanšu un kapitāla tirgus komisija (adrese - Kungu ielā 1, Rīgā, LV-1050, reģ. Nr. 90001049028) (turpmāk arī - Komisija) pieņēma lēmumu Nr. 1 (prot. Nr. 85 3. §) "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka" (turpmāk arī - Lēmums).

2. Ar Lēmumu akciju sabiedrībai "Parex banka" (adrese - Smilšu ielā 3, Rīgā, LV-1522, reģ. Nr. 40003074590) (turpmāk arī - Banka) tika noteikti šādi saistību izpildes ierobežojumi:

2.1. noteikt Bankai aizliegumu veikt debeta operācijas jebkurā valūtā, tai skaitā ar internetbanku, bankomātiem un skaidrā naudā, klientiem fiziskām personām par summu, kas pārsniedz 35 000 latu kalendārajā mēnesī;

2.2. noteikt Bankai aizliegumu veikt debeta operācijas, kas nav paredzētas saimnieciskās darbības veikšanai jebkurā valūtā, tai skaitā ar internetbanku, bankomātiem un skaidrā naudā, klientiem juridiskām personām;

2.3. noteikt Bankai aizliegumu veikt debeta operācijas, kas ir paredzētas saimnieciskās darbības veikšanai jebkurā valūtā, tai skaitā ar internetbanku, bankomātiem un skaidrā naudā, klientiem juridiskām personām:

2.3.1. ar darbinieku skaitu 2007. gada 31. decembrī līdz 10 un pārsniedz summu 35 000 latu kalendārajā mēnesī;

2.3.2. ar darbinieku skaitu 2007. gada 31. decembrī no 11 līdz 250 un pārsniedz summu 350 000 latu kalendārajā mēnesī;

2.4. noteikt Bankai aizliegumu izsniegt jaunus kredītus un palielināt esošo kredītu limitus, kā arī aizliegt veikt jebkurus darījumus ar finanšu instrumentiem, izņemot repo darījumus;

2.5. noteikt Bankai aizliegumu bez pilnvarnieka atļaujas:

2.5.1. veikt jebkurus darījumus (naudas līdzekļu izvietošanu starpbanku tirgū, ārvalstu valūtas bezskaidrās naudas konvertāciju, jebkuru aktīvu atsavināšanu, to apgrūtināšanu u.c.), kas tiek slēgti Bankas vārdā, un ar tiem saistītos maksājumus;

2.5.2. atsavināt vai apgrūtināt Bankas mantu, tās ieguldījumus finanšu instrumentos un citu komercsabiedrību kapitālā, apturēt tās filiāļu vai struktūrvienību darbību;

2.5.3. atteikties no jebkādam prasījuma tiesībām;

2.5.4. izsniegt galvojumus, garantijas un sniegt dokumentārā kredīta pakalpojumu, kā arī grozīt, pārjaunot vai izbeigt esošos darījumus;

2.5.5. izsniegt jebkura veida pilnvaras, t.sk. prokūras, jebkurai personai uzņemties saistības Bankas vārdā, kā arī

pagarināt esošo pilnvaru darbības termiņu;

2.5.6. atteikties no valdījuma, turējuma vai lietošanas tiesībām uz jebkuru mantu, kas nonākusi Bankas rīcībā saskaņā ar tās likumīgām tiesībām, izņemot vērtspapīru glabāšanas pakalpojumus klientiem;

2.5.7. iegādāties jebkurus pamatlīdzekļus vai nemateriālos aktīvus;

2.5.8. mainīt Bankas vispārīgos darbības noteikumus, cenrādi un darījumu veikšanas komisijas;

2.6. noteikt, ka saistību izpildes ierobežojumi nav attiecināmi uz:

2.6.1. maksājumiem valsts budžetā;

2.6.2. maksājumiem valsts un pašvaldību iestādēm (t.sk. Latvijas Bankai, Komisijai, Noguldījumu garantiju fondā);

2.6.3. darījumiem ar Latvijas Banku;

2.6.4. Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru iegādi;

2.6.5. maksājumiem komercsabiedrībām, kuru darbība saistīta ar preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu valsts un pašvaldību regulējamās nozarēs;

2.6.6. piesaistīto noguldījumu procentu maksājumiem;

2.6.7. klientu maksājumiem Bankai un tās meitas sabiedrībām.

3. Lēmumā noteikto saistību izpildes ierobežojumu darbības laiks ir līdz 30.06.2009.

4. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 113. panta pirmo daļu, ja Komisija konstatē, ka kredītiestāde neievēro šā likuma, tieši piemērojamo Eiropas Savienības institūciju izdoto normatīvo aktu vai Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdoto lēmumu vai normatīvo noteikumu prasības vai ja kredītiestādes darbība apdraud tās stabilitāti vai maksātspēju, Latvijas kredītiestāžu sektora drošību vai stabilitāti, draud nodarīt ievērojamus zaudējumus valsts tautsaimniecībai, vai ja no bankas notiek pārmērīga noguldījumu vai citu piesaistīto līdzekļu aizplūde, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, pieņemot lēmumu, ir tiesīga īstenot vienu vai vairākas darbības, tai skaitā:

- noteikt kredītiestādes tiesību un darbības ierobežojumus, tajā skaitā pilnīgi vai daļēji apturēt finanšu pakalpojumu sniegšanu, kā arī noteikt saistību izpildes ierobežojumus, izņemot šīs daļas 5. punktā minētos noguldījumu saistību izpildes ierobežojumus (Kredītiestāžu likuma 113. panta pirmās daļas 4. punkts);

- noteikt bankai noguldījumu saistību izpildes ierobežojumus (Kredītiestāžu likuma 113. panta pirmās daļas 5. punkts).

Kredītiestāžu likuma 114. pants nosaka, ka lēmumu par noguldījumu ierobežojumu noteikšanu Finanšu un kapitāla tirgus komisija var pieņemt vienīgi attiecībā uz banku, kura šā lēmuma pieņemšanas dienā spēj apmierināt savu kreditoru pieteiktos likumīgos prasījumus. Lēmumā par noguldījumu ierobežojumu noteikšanu tiek norādīti ierobežojumu veidi un to darbības laiks, kas nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus.

Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta pirmā daļa nosaka, ka, lai panāktu Latvijas kredītiestāžu sektora drošību, stabilitāti un attīstību, Finanšu un kapitāla tirgus komisija veic kredītiestāžu uzraudzību.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta otro daļu Komisijai ir pienākums nekavējoties veikt pasākumus saskaņā ar šajā likumā noteikto, lai novērstu kredītiestādes darbībā un kredītiestāžu sektorā trūkumus, kuri apdraud vai varētu apdraudēt kādas kredītiestādes vai visa kredītiestāžu sektora stabili darbību, traucē pienācīgi veikt darījumus, sniegt finanšu pakalpojumus vai varētu radīt ievērojamus zaudējumus visas valsts tautsaimniecībai.

5. Komisija konstatēja šādus faktiskos apstākļus:

5.1. Balstoties uz Komisijas rīcībā esošo informāciju, Bankas iesniegtajiem pārskatiem un operatīvajiem datiem, Komisija secina, ka Banka ir maksātspējīga. Valsts akciju sabiedrība "Privatizācijas aģentūra" 22.05.2009. veica iemaksu Bankas kapitāla palielināšanai 140,750,000 latu apmērā un izsniedza subordinēto aizdevumu 50,270,000 latu apmērā. Veiktais kapitāla palielinājums 31.05.2009. nodrošināja Bankas kapitāla pietiekamības rādītāju 10.81% apmērā.

5.2. Komisija atzīmē, ka Bankā ir veikta virkne būtisku pasākumu (palielināts Bankas kapitāls, stabilizēta noguldījumu bāze), lai stabilizētu Bankas darbību un nodrošinātu likumā noteikto normatīvo prasību ievērošanu, kā rezultātā Bankas darbības rādītāji uzlabojas, tomēr šobrīd Banka vēl nespēj pilnībā izpildīt* visas likumā noteiktās normatīvās prasības. Tikai ar Lēmumu tika apturēta vēl lielāka noguldījumu samazināšanās Bankā.

5.3. Komisija atzīmē, ka Bankā ir veikti būtiski pasākumi Bankas reputācijas stabilizēšanai. Ir pabeigts 2008. gada finanšu pārskatu audits, kas dod patiesu priekšstatu par Bankas darbības rezultātiem un ļauj Bankas esošajiem

un potenciāliem klientiem pieņemt lēmumus par sadarbību ar Banku.

6. Kopš Lēmuma pieņemšanas 01.12.2008. Bankas finanšu rādītāji liecina par to, ka Banka nav spējusi pietiekami uzlabot savu finansiālo stāvokli, lai nodrošinātu normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu, un tās darbība bez saistību izpildes ierobežojumu piemērošanas nav iespējama, jo pašreiz Bankai nav alternatīvu resursu, kurus varētu piesaistīt.

7. Izvērtējot Bankas finansiālo stāvokli, Komisija ņem vērā valsts veiktos pasākumus Bankas finansiālo rādītāju uzlabošanā un stabilitātes nodrošināšanā:

7.1. 19.03.2009. Banka panāca vienošanos par izmaiņām sindicēto kredītu līgumos, atmaksājot aizdevējiem 232,500,000 *euro*. Nākamie sindicētā kredīta maksājumi ir jāveic 2010. gada februārī (310,000,000 *euro*) un 2011. gada maijā (232,500,000 *euro*). Par sindicētā kredīta atlikušās summas atmaksu valsts ir izsniegusi garantiju.

7.2. 16.04.2009. Ministru prezidents V. Dombrovskis, valsts akciju sabiedrības "Privatizācijas aģentūra" valdes priekšsēdētājs A. Grants un Bankas valdes priekšsēdētājs N. Melngailis parakstīja līgumu ar Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banku par Bankas akciju iegādi (25 procentu plus vienas akcijas apmērā). Darījums stāsies spēkā pēc tam, kad tiks izpildīti/būs iestājušies līgumā paredzētie priekšnosacījumi.

7.3. 11.05.2009. Eiropas Komisija pieņēma lēmumu atļaut Latvijai sniegt valsts atbalstu Bankai kapitāla un subordinētā aizdevuma formā.

7.4. 22.05.2009. valsts akciju sabiedrība "Privatizācijas aģentūra" veica iemaksu Bankas kapitāla palielināšanai par 140,750,000 latu un izsniedza Bankai subordinēto aizdevumu 50,270,000 latu apmērā.

7.5. Šobrīd Eiropas Komisijai ir iesniegts Bankas restrukturizācijas plāns, kurā aprakstīti pasākumi Bankas restrukturizācijai līdz 2013. gadam. Plānā aprakstīto darbību realizēšanai un valsts atbalsta saglabāšanai līdz 2013. gadam Bankai ir nepieciešams saņemt pozitīvu Eiropas Komisijas lēmumu.

8. Ņemot vērā minēto, Komisija sagatavoja padomes lēmuma projektu, kuru 17.06.2009. ar vēstuli Nr. 05.01.01.015/2408 izsniedza Bankai, vienlaikus informējot, ka Komisijas padome jautājumu par Lēmuma darbības termiņa pagarināšanu izskatīs Komisijas padomes 19.06.2009. sēdē, un uzaicinot Bankas viedokli administratīvajā lietā iesniegt Komisijai rakstveidā līdz 19.06.2009. vai arī piedalīties Komisijas padomes 19.06.2009. sēdē, ja Bankas pārstāvji savu viedokli administratīvajā lietā vēlas paust klātienē.

Komisija 19.06.2009. saņēma Bankas 18.06.2009. vēstuli Nr. 2.-01/46 "Par FKTK lēmuma projektu "Par 01.12.2008. Ministru kabineta un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas Lēmuma Nr. 1 (prot. Nr. 85 3. §) "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka" pagarināšanu", kurā Banka izteica savus paskaidrojumus administratīvajā lietā.

Komisija 19.06.2009. padomes sēdē uzklausa Bankas pārstāvju G. Beļavska, R. Idelsoņa, V. Ābeles, M. Celmiņas un A. Spridzāna sniegtos mutvārdu paskaidrojumus.

Komisija, pieņemot šo lēmumu, izvērtēja Bankas pārstāvju rakstveidā un mutvārdos sniegtos paskaidrojumus.

9. Ņemot vērā iepriekš minētos Bankas finanšu rādītājus, lietas faktiskos apstākļus un valsts rīcību Bankas finanšu rādītāju uzlabošanā un stabilitātes nodrošināšanā, var secināt, ka Bankas finansiālā situācija nav pietiekami stabila, lai atceltu uzliktos saistību izpildes ierobežojumus. Ņemot vērā Bankas nozīmi Latvijas finanšu sistēmā kopumā, Komisija uzskata, ka Lēmuma par saistību izpildes ierobežojumiem pagarināšana ir lietderīga. Tiesiskais (legitīmais) mērķis Komisijas lēmumam par noteikto saistību izpildes ierobežojumu pagarināšanu, ievērojot Kredītiestāžu likuma 113. panta pirmo daļu un 114. panta pirmo un otro daļu, ir nodrošināt noguldītāju aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus stabilitāti saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 5. pantā noteikto Komisijas darbības mērķi.

10. Šāds lēmums par noteikto saistību izpildes ierobežojumu pagarināšanu ir samērojams ar iespējamajiem zaudējumiem, un Bankas tiesisko interešu ierobežošana ir attaisnojama ar ievērojamu valsts un sabiedrības ieguvumu, proti, personu ar likumu aizsargātās intereses tiks aizsargātas, ja Komisija nepieņem šādu lēmumu un, neskatoties uz to, ka Banka neizpilda banku darbību regulējošās prasības, kuras likumdevējs ir noteicis nolūkā nodrošināt stabilu kredītiestāžu darbību, neveiks pasākumus, lai novērstu cēloņus Bankas darbības apdraudējumam, tādējādi turpinot pakļaut Banku riskam, ka tā nespēs pienācīgi izpildīt savas parādu saistības pret esošajiem Bankas klientiem. Komisijas bezdarbība, konstatējot Bankas nespēju izpildīt banku darbībai būtiskas prasības, ļautu secināt, ka Latvijā nav izveidota pietiekami stingra un profesionāla uzraudzības sistēma, kas pretēji Eiropas Kopienas normatīvo aktu prasībām pieļauj, ka Latvijā Republikā reģistrētas bankas neievēro likumā noteiktās prasības finanšu stabilitātes nodrošināšanai.

11. Neskatoties uz šā lēmuma 5. punktā minētajiem Bankas finanšu rādītājiem, lēmums par noteikto saistību izpildes ierobežojumu pagarināšanu ir efektīvāks no ierobežojumiem, ko pieļauj Kredītiestāžu likuma 113. panta pirmā daļa. Pārējie ierobežojumi (piemēram, brīdinājums) nebūs pietiekami iedarbīgi, lai ierobežotu Bankas naudas līdzekļu aizplūšanu lielā apmērā. Tāpat šis lēmums ir samērīgs un ir attaisnojams ar šā lēmuma 7. punktā minēto valsts līdzšinējo atbalstu Bankas finanšu rādītāju uzlabošanā un stabilitātes nodrošināšanā. Tāpat arī Bankas

licences (atļaujas) anulēšana nebūtu samērojama ar minētajiem Bankas finanšu stabilitātes nodrošināšanas pasākumiem. Lēmums ir attaisnojams arī ar ievērojamu sabiedrības ieguvumu - finanšu sistēmas stabilitātes nodrošināšanu -, salīdzinot ar Bankas klientu īstermiņa interesēm. Komisija, pieņemot šo lēmumu, ir ņēmusi vērā ikviena sabiedrības indivīda, kas izmanto finanšu sistēmas pakalpojumus, intereses. Šāds Komisijas lēmums aizsargās Bankas klientu un sadarbības partneru, sevišķi norēķinu sistēmas dalībnieku, intereses Bankas finanšu satricinājuma gadījumā, kas varētu radīt nopietnus traucējumus finanšu sistēmā kopumā un izraisīt nesamērīgu kaitējumu iesaistītajām personām.

12. Ņemot vērā to, ka valsts ir ieguldījusi Bankā ievērojamus finanšu resursus un šā lēmuma publiska nepieejamība varētu negatīvi ietekmēt sabiedrības uzticību Bankas maksātspējai un spējai sniegt kvalitatīvus finanšu pakalpojumus nākotnē, Komisija uzskata, ka šis lēmums ir publiskojams.

Pamatojoties uz Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta pirmo un otro daļu, 110.¹ panta pirmo daļu, 113. panta pirmās daļas 4. un 5. punktu, 114. panta pirmo un otro daļu, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma 5. pantu un 17. panta 6.¹ punktu, Administratīvā procesa likuma 63. panta pirmās daļas 2. punktu, 65. panta ceturto daļu un 66. panta pirmo daļu,

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padome **n o l e m j:**

1. Pagarināt 01.12.2008. Ministru kabineta un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pieņemtajā lēmumā Nr. 1 (prot. Nr. 85 3. §) "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka"" noteikto saistību izpildes ierobežojumu termiņu līdz 30.11.2009. (divi tūkstoši devītā gada trīsdesmitajam novembrim).

2. Publicēt Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmumu Latvijas Republikas oficiālajā laikrakstā "Latvijas Vēstnesis".

Šis lēmums stājas spēkā ar 01.07.2009. (divi tūkstoši devītā gada pirmo jūliju).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 188. panta otro daļu un Kredītiestāžu likuma 99.¹ panta trešo daļu pieteikumu par Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotā administratīvā akta pārsūdzēšanu var iesniegt Administratīvajā apgabaltiesā (Jēzusbaznīcas ielā 6, Rīgā) viena mēneša laikā no dienas, kad šis administratīvais akts ticis paziņots adresātam.

Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 123. pantu šā Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izdotā administratīvā akta pārsūdzēšana neaptur tā izpildi.

** Ierobežotas pieejamības informācija atbilstoši Informācijas atklātības likuma 5. un 7. panta noteikumiem.*

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas priekšsēdētāja *I. Krūmane*